

La devolució de sobirania al ciutadà: govern obert? – Ismael Peña-López

 11 d'octubre de 2016 11 D'OCTUBRE DE 2016 EAPC 3
COMENTARIS

Permetem-nos una simplificació gairebé aberrant de la història de la gestió dels afers col·lectius.

A Grècia, les decisions les prenién directament els ciutadans (lliures, valgui la redundància) i

les executaven ells mateixos. Això era possible, entre altres coses, perquè aquests ciutadans tenien dones i esclaus que s'encarregaven dels afers domèstics i perquè el món era relativament senzill i els esdeveniments se succeïen relativament a poc a poc. D'aquesta època i les seves institucions en diem democràcia grega o, de vegades, democràcia directa, per deslligar l'exercici personal de la participació pública de l'entorn geogràfic i històric del moment.

La següent reencarnació de la democràcia, segles després, topa amb haver de prendre decisions en un món molt més complex i amb molts més ciutadans "lliures" que, a més, han de prendre decisions sobre territoris molt més grans i, per tant, han d'arribar a acords amb un elevat nombre d'individus. Davant la ineficàcia i la ineficiència de fer-ho tot directament, ens vam empescar la democràcia representativa: unes persones i unes institucions prendrien decisions i les executarien en nom de la resta. Entre molts altres noms, generalment ens referim a aquest model com a democràcia liberal.

Un dels grans debats que estem tenint avui –i que segurament hauríem de tenir encara amb molta més intensitat– és si les

institucions de la política representativa haurien de repensar-se. Si Internet ha fet l'espai petit i el temps pràcticament un sospir, si ara podem deliberar i coordinar-nos a un cost diversos ordres de magnitud inferior que fa uns anys, si ara podem decidir i avaluar pràcticament sense sortir de casa... podem començar a "desintermediar" la política?

Totes aquestes preguntes són rellevants, però sovint els silencis són més eloqüents que les paraules. Per què, quan parlem de repensar la política, sempre pensem en el poder legislatiu, però només accidentalment en el poder executiu? Per què quan pensem en el poder executiu ens ve al cap la transparència i la rendició de comptes, però no la presa de decisions? Per què quan, per fi, parlem de presa de decisions només en casos extraordinaris parlem de retornar sobirania i d'incidir directament en la gestió del que és públic?

No deixa de ser simptomàtic com som d'incapaços, ara sí ara també, de qüestionar-ho pràcticament tot menys l'Administració, que veiem a mig camí entre un monstre que té vida pròpia i un castell de muralles inexpugnables.

Mentre els col·lectius de malalts, cuidadors i professionals de la sanitat s'apleguen en comunitats de pràctica per compartir coneixements i recomanacions, o simplement per acompanyar-se, no succeeix així (en general), amb l'Administració. Ni amb ella mateixa ni, per descomptat, entre ella i els ciutadans.

Mentre presenciem una important revifada del cooperativisme (de diferents naturaleses i modalitats) aprofitant les noves eines del treball col·laboratiu, la gestió del coneixement, la creació de xarxa, allò que és absolutament comú per definició, la cosa pública, no es gestiona ni col·laborativament, ni aprofitant l'accés al talent que hi ha arreu, ni trencant les parets i envans que permetrien la creació de xarxes de diferents tipus i configuracions. Flexibles. Líquides. Superposades. És a dir, tot allò que no és una jerarquia.

El concepte de Govern obert ens dóna moltes pistes de cap on podria evolucionar, en matèria de gestió col·lectiva i col·legiada, la relació entre l'Administració i els ciutadans. El Govern obert pot ser a l'Administració el que la democràcia líquida pot ser a la política.

En primer lloc, és la matèria primera amb què hem de treballar. Al Govern obert es parla de transparència, però en realitat el concepte és molt més ambiciós del que la paraula transparència evoca. Perquè en realitat parlem de dades obertes, d'accés a la informació primària que té l'Administració entre mans –i molt especialment la que genera ella mateixa. Parlem també de la petjada legislativa: quin camí ha seguit la idea d'una llei o un reglament fins que s'ha publicat al butlletí oficial? Qui ho ha decidit i amb qui ho ha parlat? Quins documents s'han llegit i qui els ha escrit? Pressupostos oberts, agendes obertes, repositoris documentals formen part d'aquestes "dades obertes" sense les quals és impossible ja no redissenyar sinó ni tan sols repensar l'Administració. I molt menys "des de fora".

En segon lloc, és la participació. Participar en el diagnòstic, en la deliberació, en la negociació. Participar, sobretot, en la presa de decisions. Sí, perquè quan diem participar en realitat volem dir influir quan no directament decidir –o, al menys, codecidir. Aquesta part, si se'm permet la frivolitat, és la menys important. Al final, si les institucions estan ben dissenyades, qui i com es prenen les decisions acaba essent una conseqüència directa del bon o mal disseny de la institució. I el disseny, tant d'institucions com de polítiques públiques, recordem-ho, pertany sobretot a l'àmbit de la transparència, de l'obertura.

Per últim, el Govern obert ens parla de col·laboració. Però col·laboració no en el sentit de participació o de codecisió, que era el segon punt, sinó col·laboració en el sentit de cogestió.

L'Administració –i aquí sí que hi podríem incloure totes les altres institucions de la democràcia representativa, començant pels partits– han estat històricament refractaris a aquesta cogestió. Hi ha molts motius. Entre els legítims, que el cost de gestionar és molt més elevat, en temps i sovint en recursos, que no pas una direcció més jeràrquica, centralitzada i de dalt a baix. I que cal coneixement.

Doncs bé, ja no és així. O, millor dit, sí que és així: cal temps, recursos i coneixement. El que ja no és així és que el cost de fer confluïr aquests factors sigui tan alt com abans de la revolució digital. No és zero, certament, però comencem a tenir prou informació com per poder afirmar que, a llarg termini, i en entorns intensius en coneixement, les arquitectures de xarxa són millors que les jerarquies altament centralitzades. Millors en el sentit de més eficaces i més eficients.

La seqüència és, doncs, la següent: obrir les dades, informacions i protocols perquè, qui hi estigui interessat, conegui les necessitats, demandes, alternatives i preferències que té al seu abast. Possibilitar que, amb aquest coneixement, es puguin redissenyar institucions i processos, ara sí, amb la participació de tants ulls, orelles i mans com sigui possible. I, per últim, que aquests nous dissenys tinguin en compte la concurrència de nous actors, que puguin assumir part de la responsabilitat de gestionar allò que, en definitiva, és de tots.

No és fàcil. En absolut. Però moltes de les barreres que ens vénen al cap tenen poc a veure amb la naturalesa tècnica de prendre decisions, fer-les operatives i gestionar-les. Fariem bé de desemascarar-les per poder concentrar els esforços en allò que sí que és un entrebanc per a la construcció d'una Administració més eficaç i més eficient. Més nostra. Més de tots.

Ismael Peña-López

Professor dels Estudis de Dret i de Ciència Política de la Universitat Oberta de Catalunya

Investigador a l'Internet Interdisciplinary Institute i l'eLearn Center de la UOC

Director del projecte d'Innovació Oberta de la Fundació Jaume Bofill.

OBERT, GOVERNANÇA, ISMAEL PEÑA-LÓPEZ, UNIVERSITAT
OBERTA DE CATALUNYA, UOC

Comentaris a La devolució de sobirania al ciutadà: govern obert? – Ismael Peña-López

El més llegit de 2016 al blog de l'EAPC – EAPC blog ha dit:

10 DE GENER DE 2017 A LES 11:49 AM

[...] com a eina de transformació social: el primer pas cap a un nou sistema – Mercè Corretja La devolució de sobirania al ciutadà: govern obert? – Ismael Peña-López Govern obert: un país governat per ciutadans informats – Jordi Foz Compartir el coneixement [...]

RESPOSTA

ICTlogy » SociedadRed » La devolución de soberanía al ciudadano: ¿gobierno abierto? ha dit:

26 D'OCTUBRE DE 2016 A LES 10:51 AM

[...] originalment publicada el 11 de octubre de 2016, bajo el título La devolució de sobirania al ciutadà: govern obert? en el EAPC blog (Escola d'Administració Pública de Catalunya). Todos los artículos [...]

RESPOSTA

Govern obert “Un monstruo viene a verme” – Avançat ha dit:

24 D'OCTUBRE DE 2016 A LES 8:08 AM

[...] amb vosaltres un article amb el títol “La devolució de sobirania al ciutadà: govern obert” d'Ismael Peña-López, professor dels Estudis de Dret i de Ciència Política de la [...]

RESPOSTA

[Bloc a WordPress.com.](#)